6 de febrer del 2015

El Museu de la Guerra Civil de Miquel Aresté

Fa uns anys mantinguérem contacte amb l'amic col·leccionista sobre el tema d'armes i objectes de la Guerra Civil, Miquel Aresté i Batlle, nascut als Omells de na Gaia, però resident a la nostra ciutat des del 1972 i dedicat al ram de l'automoció. Confessaré la gran sorpresa quan recentment em convidà a visitar el Museu de la Guerra Civil, una iniciativa cultural de notable volada que és el fruit de milers d'hores investigant, recuperant i recollint la immensa quantitat de material existent arreu del país pertanyent al malaurat enfrontament bèl·lic espanyol. Una notable quantitat de material es troba seleccionat i exposat en unes grans vitrines, cosa que fa ben palès que en la guerra del 36 es van emprar moltes varietats d'armes de diversos països. Aquesta iniciativa l'ha compartit amb altres persones del territori i van constituir, temps enrere, una associació de col·leccionistes anomenada Indíbil i Mandoni, que Aresté presidí durant quatre anys. Els festius sortien als antics camps de batalla a la recerca de peces de la passada guerra.

Aresté, des de molt petit, amb els companys d'escola a la Bovera (les Garrigues), on el seu pare exercia de metge, ja jugava amb troballes fetes de restes de munició abandonada procedents de la guerra, totes elles ara neutralitzades i inofensives. Això li mogué la curiositat i l'interès per la temàtica, i per això demanà col·laboració a la gent i es dedicà a la recerca en llocs on s'havien produït enfrontaments bèl·lics. A partir d'aleshores no ha deixat de fer-ho fins avui dia, quan ha convertit en una realitat el Museu de la Guerra Civil. És un indret on es reuneix una gran quantitat de material, tot ell revisat amb els corresponents permisos de la Guàrdia Civil, i amb el llibre de registre d'armes i les revisions periòdiques oportunes. Hi reuneix objectes, armes, maquetes, insígnies, cartells, vestimenta, fotos, etc. trobats al llarg de cinquanta anys en zones de combats com les batalles del Segre i de l'Ebre, el Pirineu, el Prepirineu, el front d'Aragó, Terol i les comarques de la Segarra, les Garrigues, el Segrià i l'Urgell. A més de les seves recerques, s'hi fan intercanvis entre col·leccionistes i altres d'adquirits en subhastes de l'exèrcit i la Guàrdia Civil. Les primeres col·leccions del museu es recolliren en un local del carrer del Nord, per després passar al carrer de la Mare Vedruna, on s'habilitaren els baixos d'un edifici per construir el Museu de la Guerra Civil a partir del 2000, si bé abans el material es guardà en uns coberts provisionals. Ara, les seves instal·lacions, d'una superfície de dos-cents metres quadrats, estan pràcticament enllestides i hi ha la previsió d'obrir-lo oficialment en uns divuit mesos. Això no vol dir que no es pugui visitar prèvia consulta, i són nombrosos els grups de persones de tot Catalunya desplaçades expressament a Tàrrega per conèixer-lo.

És difícil descriure amb detall la notable quantitat de coses que s'hi poden trobar, totes elles amb l'historial de recerca, detalls i anècdotes que ens ofereix la visita al recinte. El seu abundós material està classificat en unes grans vitrines dividides en els corresponents apartats: diferents tipus i models de bombes de mà, pales i pics emprats a cavar les trinxeres; una de dedicada a la sanitat militar amb medecines, estris de metges i material quirúrgic de l'època, així com un baiard oxidat, cartells i el nomenament del metge de Castellserà, Guillem Aresté Baltà, traslladat amb el grau de tinent de l'exèrcit republicà al front de l'Ebre (la Fatarella). En diverses vitrines podem veure-hi tota mena d'armes de foc, com pistoles, fusells, metralladores i morters. D'aquest últim, s'exhibeix un llançamorters del calibre 50 fabricat per les indústries de guerra catalanes, amb la inscripció següent: «E. Morros. Empresa col·lectivitzada. Fàbrica 175 (1937)». En la secció d'armes curtes, una pistola del nou llarg marca Isard fabricada pel Parc Mòbil de la Generalitat el 1938, inscrita amb el número vint de sèrie; se'n feren solament vuitanta unitats. En la col·lecció de fusells de tota mena i nacionalitats, el conegut Màuser, el japonès Arisaka, l'anglès Lee-Enfield, la carrabina italiana Parravichino, els russos de marca Mossin Nagant, fabricats el 1891 (prova fefaent, explica Aresté, que enviaren molt material antiquat), a més d'altres fusells txecoslovacs i francesos. I també el subfusell metrallador Naranjero, emprat per la Guàrdia Civil en la lluita contra els maquis.

La mostra està acompanyada de diversos matxets i baionetes, des del model espanyol i alemany fins al rus. Deu cascs d'acer de diversos països en uns models del 1914 al 1939. Gorres de les tropes marroquines,

milicians, la FAI, Falange, Requetè, Guàrdia Civil i aviació republicana i nacional. També cartells dels dos bàndols contendents amb els eslògans propagandístics corresponents. Destacarem el pasquí que convida al Gran Festival artístic del 23 d'octubre del 1938 a celebrar al Casal de la Joventut Mestre Güell de Tàrrega (suposem el Teatre Ateneu), amb la frase: «Targarins, assistiu als actes i col·laboreu a *aminorar* el fred dels defensors de la República». En un altre aparador se'ns mostra gran quantitat d'insígnies corresponents a tots els cossos d'exèrcit del país i estrangers que participaren en aquesta guerra cruenta.

L'aviació, que tants estralls i morts ocasionà, està representada per dues maquetes de gran format, del bàndol nacional i el republicà. Això està acompanyat dels catàlegs originals pel muntatge i la tecnologia de l'avió rus Polikàrpov I-16, batejat popularment com el *Chato-mosca*, i pels nacionals com el *Rata*; aquests aparells es muntaven i reparaven a la indústria F. Elizalde, de Barcelona. Un altre racó que crida l'atenció del visitant està situat a la part superior del museu; consisteix en un gran mural fotogràfic que recrea el dramàtic primer bombardeig de Tàrrega del 5 d'abril de l'any 1938, fet per l'aviació alemanya de la Legió Còndor, que també destruí el polvorí. I com que hi ha material d'artilleria s'hi recullen també força tipus de projectils i calibres de moltes nacionalitats que s'implicaren en la fratricida guerra. Entre els projectils exhibits en figura un de l'exèrcit americà, trobat a la zona de Comiols, cosa que demostra que hi feren enviaments, si bé mai s'han volgut reconèixer.

En descriure el contingut d'aquest museu, que té moltes altres coses a comentar, l'espai s'ha fet curt, per la qual cosa en un segon article continuarem amb el tema amb més detalls i comentaris que es desprenen de la seva interessant visita.